



Biblioteksplan 2020-2022

Malå kommun



Foto: Ricke.se



Inledning

Kommuner och landsting ska enligt [Bibliotekslagen \(2013:801\)](#) anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Biblioteksplanen är ett särskilt dokument som ger besked om verksamhetens inriktning och omfattning och om samverkan. (Bilaga 1.)

[Kungliga biblioteket \(KB\)](#) som är Sveriges nationalbibliotek och en statlig myndighet, ska tillsammans med [Regionbibliotek Västerbotten](#) på regional nivå och [Malå kommun](#) följa upp hur planen har utformats och hur den används.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun

Malå bibliotek är ett folkbibliotek som även är kommunens huvudbibliotek. Malå bibliotek är dessutom ett integrerat skolbibliotek, det vill säga ett folkbibliotek som samtidigt har i uppgift att fungera som skolbibliotek. Ett övrigt utlåningsställe finns på affären i Adak.

[Kultur- och fritidsnämnden](#) ansvarar för biblioteksverksamheten i Malå kommun. I Malå kommun finns förutom Biblioteksplan 2020-2022 även en [Kultur- och fritidsplan 2019-2022](#).

Biblioteksverksamheten regleras i huvudsak av [Bibliotekslagen \(2013:801\)](#). Det innebär att biblioteket har ett tydligt uppdrag från regering och riksdag. Syftet med biblioteksverksamheten framgår av 2§ i Bibliotekslagen:

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

För skolbiblioteket finns utöver Bibliotekslagen även bestämmelser i [Skollagen \(2010:800\)](#).

Prioriteringar för 2020-2022

Utifrån regeringens uppdrag till biblioteken, Kungliga bibliotekets nationella biblioteksstrategi, regionala prioriteringar samt lokala förutsättningar har fem målområden valts ut som särskilt prioriterade för Malå kommun. Dessa är:

1. Samverkan
2. Barn- och ungdomsperspektivet, samt inkludering
3. Digitalisering
4. Folkbildning
5. Kulturliv

1. Samverkan

Biblioteken i Sverige samarbetar på många olika sätt för att alla ska få tillgång till landets samlade biblioteksresurser.

1.1 V8-biblioteken

Kommunbiblioteken i Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Åsele utgör sedan år 2005 det interkommunala samarbetet [V8 – Bibliotekssamverkan i Västerbottens inland](#), med en gemensam webbportal www.v8biblioteken.se där bibliotekets alla digitala tjänster finns samlade. (Bilaga 2)

V8-bibliotekens samarbete innebär ett större utbud av böcker, tidskrifter och annan media som låntagare kan låna, reservera och återlämna på samtliga bibliotek. Bibliotekskatalog, lånekort, digitala tjänster, låneregler och rutiner är gemensamma för biblioteken.

1.2 Regionbibliotek Västerbotten

[Regionbibliotek Västerbotten](#) har hela länet som arbetsfält och ska främja utveckling, samarbete och kvalitet i länets folkbiblioteksverksamheter. De har även i uppgift att stärka bibliotekens roll som en kraft för demokrati, delaktighet och mångfald. Regionbiblioteket har också ett litteratur- och läsfrämjande uppdrag.

Regionbibliotekets arbete sker i nära samverkan med folkbiblioteken. I dialog initierar, driver och stödjer Regionbiblioteket utvecklandet av metoder och verksamheter.

1.3 Kungliga biblioteket

[Kungliga biblioteket \(KB\)](#) är Sveriges nationalbibliotek och en statlig myndighet. KB har på uppdrag av Regeringen tagit fram [Demokratins skattkammare: ett förslag till nationell biblioteksstrategi \(2019\)](#) där de föreslår långsiktiga mål och strategier för att främja samverkan och kvalitetsutveckling i hela det allmänna biblioteksväsendet.

KB ansvarar även för drift och utveckling av [LIBRIS](#) som är en nationell söktjänst med information om titlar på svenska bibliotek. Malå bibliotek är ett LIBRIS-bibliotek, vilket innebär att alla nya böcker som köps in till biblioteket registreras och blir sökbara även i LIBRIS. Malå bibliotek följer [Kungliga bibliotekets rekommendationer för Fjärrlån](#).

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Att vara en drivande kraft i V8-samarbetet och där särskilt tillvarata Malå kommuns intressen
- Att säkerställa lokal kvalitet genom deltagande i Regionbibliotek Västerbottens insatser
- Att följa utvecklingen av Libris och den nationella biblioteksstrategin



2. Barn- och ungdomsperspektivet samt inkludering

Malå bibliotek ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Detta gäller både på fritiden och på skoltid.

[Barnkonventionen](#) blir svensk lag från och med den 1 januari 2020. Malå biblioteks arbete i förhållande till barnkonventionen följer ["På barns och ungdomars villkor – Svensk biblioteksförnings rekommendationer för folkbibliotekets barn- och ungdomsverksamhet"](#) (Bilaga 3.)

Malå bibliotek vill särskilt arbeta med inkludering för att tillvarata mångfald och olikheter. Inkludering handlar om att ge alla möjligheten att uppleva gemenskap och aktivt deltagande oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Inkludering handlar alltså om att vara välkomnande och att ge alla samma förutsättningar att lyckas. Inkludering stämmer också bra överens med hela Malå kommuns vision: "En trygg och välkomnande kommun där utveckling sker".

2.1. [Skolinspektionen](#) har tillsynsansvar för skolbiblioteken, och ställer följande krav:

1. Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del i elevernas undervisning för att bidra till att nå målen för utbildningen.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informations-teknik och andra medier.
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.
4. Skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens samt utgör ett stöd i elevens lärande och utveckling.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Att Malå bibliotek ska vara ett välkomnande rum för alla barn och ungdomar
- Att barn och ungdomars åsikter om biblioteksverksamheten ska ha betydelse
- Att alla lärare och elever ska känna till skolbibliotekets möjligheter



3. Digitalisering

Invånarna i Malå kommun behöver utveckla sin digitala kompetens i takt med att det offentliga Sverige ökar sina digitala tjänster. Digital kompetens innebär förmågan att använda informationsteknik och digital teknik. Digital kompetens består också av de kunnskaper som krävs för att hitta, undersöka, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang, det vill säga MIK – Medie- och informationskunnighet.

Digitalisering på biblioteket handlar om att fortsätta arbeta med läs- och skrivkunnighet, fast i en digital vardag. Digitalisering handlar även om nya medier och det är bibliotekets uppgift att sprida kunskap om dessa.

Kommunen har en viktig roll att nå dem som sällan eller aldrig använder internet. Att uppmuntra fler till att våga och vilja använda internet är en demokratisk angelägenhet. Det är mycket viktigt för att motverka digitalt utanförskap.

Personalen vid Malå bibliotek deltar under 2018-2020 i ett nationellt digitalt kompetenslyft "["Digitalt först"- med användaren i fokus](#)". Syftet med kompetenslyftet är att fortbilda landets folkbibliotekarier så att de kan hjälpa befolkningen i ett digitalt kompetenslyft.

3.1 Exempel på digitala tjänster biblioteket idag erbjuder är:

- Möjlighet för personer med läsnedsättning att lyssna på talböcker via [Legimus](#)
- Gratis tillgång till E-ljudböcker och E-böcker
- Gratis tillgång till E-tidningar
- Gratis tillgång till databaser för Släkt- och hembygdsforskning
- Tillgång på biblioteket till dator, surfplatta, skrivare och scanner
- Gratis Wi-fi på biblioteket

3.2 Exempel på aktiviteter som biblioteket kan erbjuda för att stärka digital delaktighet är:

- Handledning i att hantera din mobil, surfplatta och dator
- Handledning i hur du använder bibliotekets digitala tjänster
- Handledning i MIK (Medie- och informationskunnighet)
- Handledning i informationssökning på Internet
- Digitalt Makerspace (fr.o.m. hösten 2020)

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Öka antalet egna nedladdare av talböcker i Legimus i Malå kommun
- Att utveckla och tillgängliggöra det digitala biblioteket i samverkan med övriga V8-bibliotek
- Att i det dagliga arbetet överväga digitala lösningar i första hand



4. Folkbildning

Folkbildning är ett samlingsbegrepp för det fria bildningsarbetet. Den bedrivs bland annat inom bibliotek, folkhögskolor, studieförbund och föreläsningsföreningar. Syftet med folkbildning är att på ett demokratiskt och jämlikt sätt få medborgarna i samhället att ta till sig ny kunskap och nya värderingar genom exempelvis studiecirklar, bibliotek, konferenser och föreläsningar utanför den traditionella skolvärlden.

Folkbiblioteken är en del av folkbildningen i betydelsen livslångt lärande som är fritt och frivilligt.

För att stödja det livslånga lärandet ska folkbiblioteket även underlätta för vuxna som bor i Malå att kunna studera. Kurslitteratur tillhandahålls, i mån av resurser, genom att kurslitteraturen antingen köps in till biblioteket, lånas in från övriga V8-biblioteken eller fjärrlånas via [LIBRIS](#). Lån av kurslitteratur är gratis men väntetid kan förekomma, varför det är viktigt att kontakta biblioteket i god tid innan kursstart.

När du går i skolan eller studerar vidare kan du som har en läsnedsättning få läromedel eller kurslitteratur som talböcker, e-text och punktskrift. Ansvaret är uppdelat mellan olika myndigheter och organisationer beroende på vilken typ av utbildning du går. Här kan du läsa vem du ska vända dig till: [Ansvar för inlästa läromedel](#)

Oavsett vilken utbildning du går kan du låna de böcker som finns i [Legimus](#). Kontakta ditt bibliotek om du behöver hjälp att låna.

Enligt Bibliotekslagen ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar. Att personer som tillhör dessa grupper är prioriterade i verksamheten betyder att de ska komma i första hand, när det kommer till resursfördelning.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Att förtydliga Malå biblioteks lokala programutbud
- Att öka andelen aktiva låntagare* per invånare med 5 %
- Att utveckla den uppsökande verksamheten till de prioriterade målgrupperna

* En aktiv låntagare är registrerad användare som gjort minst ett registrerat lån under kalenderåret med sitt lånekort.

5. Kulturliv

Folkbiblioteken är Sveriges mest spridda kulturinstitution, med 63 miljoner fysiska besök år 2017 enligt Kungliga bibliotekets statistik. Utöver fysiska och digitala böcker erbjuder folkbiblioteken idag ett stort antal andra medier och tjänster, och en bred programverksamhet. De är också ofta en viktig mötesplats i lokalsamhället.

Programverksamhet avser förannonserade publika aktiviteter och evenemang som äger rum vid folkbibliotek, både i och i anslutning till bibliotekens lokaler. Det är aktivitets- och evenemangstillfällen, som anordnas av bibliotekspersonal, föreningar eller andra aktörer. Programverksamheten ska ha koppling till bibliotekslagen och bidra till upplevelser.

Malå bibliotek samverkar med Malå turistinformation för annonsering av våra arrangemang. Malå biblioteks kulturarrangemang annonseras i följande kanaler:

V8-bibliotekens hemsida: www.v8biblioteken.se

Evenemangskalender, Händer i Malå: www.visitmala.se,

Malå kommuns Facebook-sida: <https://www.facebook.com/malamedalltsanara/>

Annons X:et: <http://www.ks-reklam.se/annonsxet>

5.1 Programverksamhet 2020 - tematisk

Under 2020 kommer vi att prova en modell för programverksamhet med färdiga teman inom vilka verksamheten planeras halvårsvis. Vi börjar planera höstterminen i januari med färdigt program i maj. Vårterminen börjar vi planera i augusti med färdigt program i november.

Modell:	Jan-Feb 2020	Tema: "Lokal kultur Malå bibliotek"
	Mars-April 2020	Tema: "Teknik Malå Bibliotek"
	Maj-Juni 2020	Tema: "Digitala biblioteket Malå"
	Juli-Augusti 2020	Tema: "Sommarbiblioteket Malå"
	Sept-Okt 2020	Tema: "Demokrati"
	Nov-Dec 2020	Tema: "Hälsa"

Verktyg för genomförande av programverksamhet som räknas i KB:S nationella biblioteksstatistik (2019): Boksamtal, Skapande, Berättarstund, Utställning, Bokcirkel öppen, Filmvisning, Föreläsning, Bokcirkel slutet, Datakurs, Teater, Biblioteksinformation, Författarbesök, Musik, Skrivarkurs, Övriga aktiviteter, BVC, Sångstund.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Framförhållning i planering av programverksamhet
- Att samverka med studieförbund, föreningsliv, näringsliv och andra kommunala institutioner
- Att stå upp för bibliotekets demokratiska uppdrag genom att vara en förebild i arbetet för mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar.



Bilaga 1. Bibliotekslagen (2013:801)

Bilaga 2. Med gemensam kraft in i framtiden – V8-bibliotekens deklARATION om biblioteksservice, 2016-10-04

Bilaga 3. På barns och ungdomars villkor – Svensk biblioteksförnings rekommendationer för folkbibliotekets barn- och ungdomsverksamhet